

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fîi'a acêl'a va. eî de d'oue ori pe luna, pone la regulare; éra de a-ici in colo o data pe septemana, cu sî pone acîlea: Marti sér'a. — Prenumeratiunile se primescu in tôte dîlele.

Pretiuu pentru Ostrunguri'a: pre anu 6 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 3 fi. pre unu trîluniu 1 fi. 50 cr. éra pentru straietate: pre anu 8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu trîluniu 2 fi. in v. a.

Tôte siodieniele sî hanii de prenumera-tiune sunt de a se tramite la Redactiunea diurnalului:
Aradu, strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de linia, sî 30 cr. tacse timbrale.

Unu esemplariu costa 15 cr. sî se pôte capetá in librari'a lui M. Klein jun. din Aradu.

Proclamația cafra nafia.

A-poi sà se scia, cà tractatulu de pace de la San' Stefaniu neci pre noi nu ne multiumesce. Sà-lu fia mancatu musculu imputitu candu l'a facutu.

Ei, cà si bine mai dice romanulu nostru patitu: „Celu ce imparte, parte-sî face“.....

Dér' faca-sî, mancá l'ar reulu, d'in binele turcului, preste care sorti s'au aruncatu; éra nu d'in

mostenirea betului romanu, care cu bunavointia sî cu credintia ortodoxa munte punte i s'a facutu, spre a potè intrá, vitezesse, in Plevn'a.

Frumosu multiamu!

Afle inse dlui, cà bucat'a Besarabiei nóstre pôte sà-i stee in gîtu.

Cà-ci sî noi la rondulu nostru ii declaràmu resbelu fore mila sî crutiare.

Deci Trénca Flénca, Tanda Manda, sî voi Tandala sî Pacala, ascutiți-vi aculu „spiritului vostru,“ sî a-poi „susu romane susu“, ca peccatulu nemultumirei, perfidiei sî a blastematiei muscalesci sà fia pedepsitu nu numai in ceriu, ci sî a-ici pe pamentu, sciti voi asîe, ca sà-lu usture pelea!

Spre acestu scopu déra, precum altii, sî noi avemu nevoia de unu imprumutu pentru mobilisarea armatei sî a baterieloru nóstre.

Elu e micu de totu: numai de 1 fi. 50 cr. de omu pentru viitoriulu campamentu d'in Aprile, Maiu sî Iuniu.

Si vi-lu ceremu, sà-lu votati fore multa socotéla, cà-ci nrulu de facé inchiaie trîluniulu Ianuariu—Martisioru.

Imprumutulu datu o-data vi-lu vomu reintórce, **hartia pentru hartia**, in numeri scosi de ai lui

„Gur'a-satului.“

Anecdote.

Intrebandu-se de parerea unui veduvu despre casatoria, elu respunse: „Casatori'a se pôte asemená cu o cetate in asediú. Acei cari stau afara, voiescu sà intre sî acei, cari sunt in launtru, ar' voi sà ésa.“

Ore-cine dicea despre unu anteluptatoriu betranu, cà e unulu d'in remasii stâlpi ai natiunii. „Adeveratu — respunse altulu — inse cam tremurá sî acel'a.“

Unu tieranu sî-batuse nevast'a. „Lasa — dise ca plangendu — voiu muri eu ... sî o alta femeia n'o sà mai vina dupa tine, pôte fét'a dracului!“ — „Pe aceea n'o voiu luá-o eu -- respunse elu, — cà-ci canónele oprescu d'a tiené cine-va d'oue surori ca muieri.“

Unu vechiu proverbiu modernisatu.

Russica fides nulla fides!

Cu unu banu in dóue pungi.

Tóta lumea se caiesce,
 Cà s'a maniatu Domnedieu,
 Si satan'a stapanesce
 Tóte dupa placulu seu, —
 Cà natur'a, bun'a mama,
 Si-a schimbatu cursulu frescu,
 Si de-atunci reulu destrama
 Pre totu némulu omenescu; —
 Inse nu-i vin'a la rele
 Neci maní'a celui santu,
 Neci satanu n'are potere,
 Sà dispuna pe pamentu;
 Ci totu reulu ce ne 'njugă
 Sub cumplitele nevoi
 Ilu portămu cu toti in punga
 Si lu atragemu numai noi.
 Déca cumva mai turbéza
 Marte cu resbóie lungi:
 De siguru cà-lu furiéza
 Cei cu-unu banu in dóue pungi.
 Si candu ur'a se desvólta
 Intre domni si intre slugi,
 Asia credu cà vin'a-o pórtă
 Cei cu-unu banu in dóue pungi;
 Ér' candu fratii se desbina
 Si se 'ncurca 'n certe lungi,
 De siguru cà e de vina
 Celu cu-unu banu in dóue pungi
 Fia cért'a càtu de mare
 Intr' avuti si 'ntre seraci,
 Reusiesce celu ce are
 In trei pungi dóue petaci.
 Si portarea-ti càtu de síóda
 Secera merite lungi,
 Déca scii sà joci pe moda:
 Cu-unu petacu in dóue pungi.
 Poti sà faci crimele tóte,
 Sà n'ai frica, sà nu fugi;
 Ffi siguru cà te va scóte
 Unu petacu in dóue pungi.
 Ce-am vorbitu eu nu sunt glume, —
Num' asà poti sà ajungi
La ori ce dorintia 'n lume:
De-ai unu banu in dóue pungi!

Y.

X—Z.

NEMICURI.

Pahontii in Bucuresci, — precum aflămu in „Romanulu“ — au ajunsu a fi unu pericolu. In un'a d'in dílele trecute, pe la 7. si diumetate óre, mai — multi tierani veniau pe sosiéu'a de pe campi'a Cotroceniloru cu care incarcate cú fenu. Pahontii li esira inainte. Fiindu multi la numeru, batura pre tierani, li furara 5. cai si 60. de lei nuoi, si apoi se facura neveduti.

D'in caus'a scomotului ce causase acés-t'a bataia, gard'a de la pirotechnia veni si arestà totu pre tieranii jafuíti (!), cà-ci pahontii fugisera. —

Pe lunga compatimire ni mai scapa si risulu de amar'a sórte a betiloru tierani jafuíti, cari d'in intemplantare asta data o patira intocmai precum se díce intr' unu proverbiu romanescu neespresibile

Viéfi'a calugarésca.

ori

Tabul'a négra si chart'a rosía.

— Comedia originala in 3 acte, —
 de **MARCU TULIU CICERONE.**

(Inscenata in **Orbi'a-mare**, la anulu Dommului 1877.)

Persónele:

H. Procopio, calugaru si mare logofetu.
M-me Monpensier de Cucuta, amic'a intima a lui Procopio.
Zenobi'a Cojila,
Tom'a Ciupérca, } mostologi si camerarii lui Procopio.
Pluto, Domnulu infernului.
Ionéllyi, archipastore.
Croitore, doctor angelicus — archipastore in spe.
Lawrentie, doctor romanus — archipastore in spe.
M. Caiaffa, doctor utriusque *) — logofetu si archipastore in spe.
Bab'a Doc'a, Dómn'a destinului.
Bab'a Hérc'a,
Bab'a Dur'a,
Bab'a Carliguti'a, } ursitórie, servele Babii Doc'a.
Minerv'a,
Dian'a,
Vest'a,
Venus, } díne si diei.
Amoru,
Hymen,
Themis,

Actulu II.

(Scen'a representa infernulu. In lăintrulu infernului intunerecu profundu. Se aude sunetu de tobe, fulgeru si tresnetu cumplitu. In fundulu infernului se diaresece *garnitur'a lui Napoleonu*, care a cumparatu-o Ionéllyi la expositiunea d'in Vien'a — cu 1800 fl. v. a. si care se licità de curendu cu 370 fl. v. a. ! Pe tronulu lui Napoleonu siede cu demnitate Pluto; inaintea sa lieuresce d'in candu in candu — focu bengaliu, si in giurulu focului stau in petióre: Ionéllyi, Croitore, Lawrentie si bab'a Doc'a.)

Scen'a 1.

Pluto: (Cu strictétia imperiósă.) Cronos si Rhea! unde sunteti voi?! — De ce nu desuiti la mine — a-ici in imperiulu meu, ca sà vedeti trist'a mea maies-tate, cu care me a-ti invescutu! — — (Si-desbumba tunic'a sa scurta, ce acopere robustulu seu corpu, ér' sceptrulu lu-preda lui Ionéllyi, carui i insusura ceva in urechi.) Oh! anatema si blastemu vóă, Cronos, si Rhea dícu de o suta de ori blastemu si anatema! cà-ci vi juru la riulu Styx, precum favoritulu meu cane: Cerberus are o sórte cu multu mai buna, ca mine — — e mai ferice — ca chiar insu-mi. — Si cum sà nu?! — Intre tóte resorturile dieesci, — resortulu meu este celu mai greu, — pentrucà cea mai stricta justitia — este rezervata si concrediuta *arbitriului* meu nelimitatu, pone ce altii, cutriera singuru Olimpulu in desfateri si placeri trupesci Me miru, si cu atátu mai virtosu me uimescu, cà portariulu meu, Charonu, nu mi-aviséza **) chiaru in aceste

*) generis? Red.

**) Nu intielegu avisulu specialu facutu de unu colega alu meu cu ocasiunea arangierei unui balu romanescu in Orbi'a mare. Aut.

clipite vre unu sufletu negru ca pecatulu, candu adica am rar'a fericire, spre a potè fi incongiuratu de o ghirlanda munda de óspeti Multiumitate Mercuru! — Dér' Tu Minosu, ce vei fi facendu in actualitate? de siguru vei fi pusu in lucrare forcielle phisice ale furieloru: Alecta, Allegára si Tisiphone!? vei fi pusu in activitate chiaru in acestu momentu, candu me tienu, me credu, liniscitu . . . Ve complangu amaru, oh! suflete condamnate penitentiei infernale Ve complangu pre voi Danaide nefericite, cari sunteti silite, sà impleti cu ciurulu vasulu celu spartu (fore dõge.) te complangu amaru pre tine Sisiphus, care totu mereu ai sà rotogolesci *pètr'a* cercurara pe munte in susu! (catra Ionéllyi cu bunetate.) Amice! Tu te ai portatu pe *acea lume* minutatu de bine, si pr'in urmare sum fòrte multumitu cu tine. Bine ai venitu deci in imperati'a mea!

Ionéllyi: (pasiesce cu obedientiã inaintea lui Pluto.) Marite si luminate Domnu alu infernului! Domnulu meu gratiosu! maiestatii Tele am sà multiumescu tóte a le mele: avuti'a, rangulu si marirea, de cari astadi me bucuru, si chiaru pentru aceea vi apromitu pr'in acést'a, cà nu voiu incetá in viitoriu neci candu, spre a-mi face omagiulu, si ca unu euventu tóte acelea, ce place lui Pluto, si acelor'a, cei ce se inchina lui Binefacatoriulu meu! priimesce dela umilitulu vostru supusu acestu nou atestatu! (tu-tinde lui Pluto.)

Pluto: (cu bunetate catra Ionéllyi.) Amice Ionéllyi! nu m'am induoitu neci odata in escelentulu teu patriotismu, si in nobilele tele staruintie, spre a infrange daco-romanismulu in Ungari'a, si chiaru pentru aceea sciu a priori, cà acestu documentu de mare insemnetate mi-va tinde de nou dovèda, cà ti-implinesci pe *acea lume* de minune bine — si cu tóta promptitudinea santele Tale misiuni, ce ti-sunt adica confiate! (priinde documentulu la mana si citeste.) — „Atestatu, in puterea carui'a se atestéza, cà Mari'a Sa pré-stralucitulu si luminatulu Archipastore Ionéllyi a datu éra-si nóue dovedi despre bunavointiele sele umanitarie si patriotice atunci, candu a binevoitu pré gratiosu a subventioná — si souttiná, pre lunga reuniuni si vagabundi straini, si pre credintiosii tatalui Moises, si pr'in acestu actu solenu apriatu se vedesce: cà Mari'a Sa este insufletitu nu numai de poporulu arghil'a santului Tõhõtõm, ci se insufletiesce totu-o-data si pentru Kraxelhuber Thobias Spre legitimare se eda acestu atestatu provediutu cu subserierea si sigilulu meu propriu. Harapós Pista mp.“ — — Harapós Pista!!? curiosu, amice Ionéllyi! Tóte meritele Tele asia se reportéza catra grati'a lui Harapós Pista si Kraxelhuber Thobias. precum se reportéza propriamente rotilatiunea in fia-care orologiu, catra pèndulu; au cu alte cuvinte: Te salutu d'in profundulu animei mele, cà nisuiesti la diruirea acelu stelpu maretiu, ce se chiama in istori'a universalã: maréti'a natiune si poporu romanescu!!? — — — Amice! — sum fòrte indestulitu cu tine, precum sum iudestulitu si eu preutii si cu notariulu Sparge-feréstr'a d'in B. Comlosiu! — si chiaru pentru aceea nu incetá neci in viitoriu, de a te face demnu de bunevointiele mele!

Ionélly: — (indestulitu.) — Domnulu meu; — credu, cà pentru tóte acestea voiu meritá de jure et lege

Pluto: — (cu bunetate.) — of! of! — sciu ce voiesci, scumpulu nostru supusu en cà doresci, o cruciulitia dreptu semnu de reconosciinta pentru aceste merite? (cu demnitate.) Te facu deci cavaleru alu ordinului Papa-lapte — — — si pr'in urmare priimesce acést'a cruciulitia

Ionéllyi: — (Tinde ambele mani dupa cruciulitia.) Marite Dómne! am speranti'a, cà nu voiu regretá neci odata acceptarea fore amenare a acestui daru dumnediescu (?); si vi apromitu cu tóta solenitatea, cà in curendu me voiu face asemenea demnu de atari distinctiuni

Pluto: Acum te poti retrage, amice; la vedere!! — (Ionéllyi ése a-fore)

(Se va urmá.)

Amicii d'in poporu diferitu.

Unu romanu avea unu pretenu bunu: pre unu sasu; adica sasulu avea unu pretenu nebunu, usioru credietoriu. Sasulu si-cercetá adesea pre amiculu seu, mai alesu candu mergea la terguri cu cépa, totu de-a-un'a se abatea pe la Ioanu. Lu întrebá de sanetate. Mancá unu prandiu de bucate impreuna; bea nitielu vinu, ori tiuca, d'in a lui Ioanu. Ér de érá in spre séra, dormiá la elu, si numai demanéti'a mergea mai departe. — La despartire sasulu totu de-a-unu adaugea: „hei, frate Ioanu, eu totu vine la voi, éra dta nu mai vini nice odata la mine! Chitu asi dorí, sà te vediu odate la mine a casa, ca sà te gostescu si eu la rondulu meu, sà mérga veste si poveste pe pomuntu“ — „Lasa jupane, neci vei gandí, candu voiu merge. Numai muntii si délurile nu se cauta, dér ómenii candu neci nu gandescu.“

Trecura vreo 4 ani, in cari jupanulu **Mocki** cu jupanés'a **Fischi** cautara adesea pre pretenuulu loru celu bunu, pe Ioanu; acést'a inse pone in tempulu acél'a neci odata pre ei.

Bine dicea inse Ioanu de nenumerate ori: „lasa jupane, te cautu odata candu neci nu vei gandí!“ Se intemplá. Odata adica avea Ioanu sà mérga la orasiu, cale mai bine de o di. Érá iérna. Avù sà inopteze tocmai in satulu jupanului **Mocki**: in **Iadu**, si, aducendu-si a-minte de pretenuulu seu, ilu cautá pre ginerele lui **Czim'a** lui **Gotzoiu**: jupanulu **Mocki** cu jupanés'a **Fischi**, pre cari, dupa o pucina intrebare, ii si afir.

Ce se mai mirá Ioanu candu vedù, cà pretenuulu seu, **Mocki**, are o casa ca a dlui solgabirèu (pretore) de frumósã; mare ca si o siura; inalta, mai ca turnulu Bistritiei; dér pecatu! — acoperita cu trestia!

Taci, cà-e bine, cugetá Ioanu, adi me ospetu cinstitu! Intra dér' cu ast'a sperantia in laintru. „Buna sér'a jupanésa!“ „Sà traiesci! no da ce vrei!“ „Uita a-ci cà jupanés'a nu me cunósce; dér unde-e jupanulu?“ „Cine esci? jupanulu inca e la siura, pe locu vine.“ „A-poi dóra, eu-su Ioanu: pretenuulu dloru vóstre, Ioanu!“ „Aha, dta esci jupune Ioane? Da unde mergi?“ „La Bistriti'a, jupanésa.“ „Bine-e, hai siedi déra o léca in casa, cà-ci e frigu a-fore. Vedi ce cinste damu noi la Dumita! Pre altu rumunu nu l'amu lasá in casa, dér pre dumita, jupune Ioane, te lasámu, cà si dumita ne lasá pre noi! Dupa ce odihnitu o léca, póte a-poi merge in scirea Tatalui; aretá noi drumulu, déca nu scii!“

Epitafiulu

fostului primariu Nicolae, prostulu de lunga Lugosiu.

(Compusu de Gavriila Stremba-Iemne.)

Intr'o diua cam de véra
Ómeni multi se adunara,
Sâ-sî aléga loru primariu,
Fia chiaru sî pr'un magariu,
Numai Dad'a sâ-isbutésca,
Sî pre Ioti'a sâ-'lu casnésca, —
Câ-ci amaru multu i-a facutu,
Candu i-a dîsu câ: e perdutu.

L'a 'ncelatu, compromitatu,
La judeciú denunciatu
Pre acestu mare barbatu,
Camarilei devotatu,
Dîcendu: Traianu celu puternicu
Este numai unu nemernicu,
Pentru câ vorbirea lui
E rusînea ordului.

De Ioti'a acum legatu
Bietulu Traianu, superatu,
Siede adi cu elu la mésa,
Stringendu man'a-i, neci câ-i pasa.
Ioti'a: bravu, fetioru de munte,
Numai manele-i sunt crunte
De sangele ce-a tradatu
Acestu angeru scapatatu . . .

— „Aidemu, frate puistoru,
Ca s'alegemu mai usioru
Pre bravulu nostru Nichita,
Celu cu mintea lui tocita;
Câ-ci elu sparge totu ce-e reu
Sî remane omulu meu!
Numai tu flii lunga mine,
Sâ nu perdu credinti'a 'n tine.

Ai bucate, ai rachia,
Dâ dér deci sî sfatu sâ fia
Sî-o pecina lunga noi,
Sâ ne 'nveticie pr'amenduoi:
Cum sâ facemu cele bune?
Sâ ni mérga vestea 'n lume:
Câ noi alegemu primasîu
Pre furatulu ca pungasiu

Spune-o celoru diece inca,
Ca sâ strige fore frica. —
— Ce vrei tu cu man'a stremba?
Póte Nichi nu se schimba?
Sî cu galbenu sî cu negru,
Elu remane totu opregu',
Care 'lu pórtá pre la noi
Muierile d'napoi

Atunci Petru micutielu,
Credintiosu ca si-unu câtielu,
Striga tare sî puternicu:
*„Numai Nichi este vrednicu!
Sâ 'lu alegemu dér primariu,
— Macar câ elu e . . . ariu, *) —*
Pentru câ curagiulu lui
Stinge par'a focului

Alesu Nichi de primariu,
Cum diceau ei câ-e magariu,
Elu domni ca unu pilariu
Siepte dile la altariu;
Dér' vicespanulu putinte,
Dîcendu-i câ n'are minte,
Nu multu dupa unu lunariu
Mi-'lu depuse d'in primariu.

Amin! Amin! tie Nichi,
Sâ nu fii cautatu periclii:
Suspendatu sî mascaritu,
Tóta lumea te-a uritu.
Déca erai omu de tréba.
Noi nu-'ti aduceamu otrava;
Te rogâmu deci *acum* spune:
Cine-e blastematu in lume?

Tu si Ioti'a celu voinicu
Remaserati de nimicu
Badea George cu pecin'a
Ride candu-i pune cin'a
La mé's'a-i intortocata,
De unchiulu teu blastemata. —
Poti acum dormi in pace:
Sfara 'n tiéra nu-i mai face!

Tand'a si Mand'a.

T. Da ce ai auditu mâi frate, cine vá fi episcopu la Orbi'a mare?

M. La acést'a inca nu potu respunde, totu ce scíu câ pone acum'a sunt optusprediece concurenti. *)

T. D'apoi mégis mégis, ce cugeti asiá câ in általában, cam ce omu va dobandí.

M. Déca vrei sâ ti-spunu, toti cei optusprediece sunt vrednici.

T. Asiá e, dér nu toti au bani

M. A fi — a fi. Dîci ceva.

T. Io te am intrebatu, sâ-mi spuni *hafározottan*: care ar fi vrednicu dupa parerea ta?

M. Ei! apoi déca vrei, sâ scíi — este unulu la Gherl'a, celu mai escelentu: de facia te omóra cu omeni'a sî cu finéti'a, de dosu tiene minte, sî candu póte te ajuta cu urgi'a. — Acest'a nu de multu a propasíu cu unu pasfu: — e modernu in fapte.

T. *Axios* este; numai câtu apoi

M. Ce apoi?

T. Vai de cei pre cari ii tiene in minte

*) Pucini pentru o episcopia atátu de grasa. Sunt une ori mai multi de atátia câte pentru o amarita dascalía cu léta la anu de 40 fi. sî o paruchia de calcuni potcovite. G S.